

STORTINGET

Innst. 401 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:213 S (2025–2026)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Aleksander Stokkebø og Kari Sofie Bjørnsen om kvalitetssikring av støtte til flytende havvind

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en egen sak med ekstern kvalitetssikring, samfunnsøkonomisk analyse og vurdering av teknologiutviklingspotensialet for støtteprogrammet for flytende havvind, slik at Stortinget kan behandle saken før det inngås forpliktelser basert på vedtak nr. 385 (2024–2025).»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 7. april 2026 til Energidepartementet ved statsråd Terje Aasland bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådets uttalelse følger av vedlagte brev av 13. april 2026.

Komiteen inviterte til skriftlig høring i saken og mottok 24 høringsinnspill innen høringsfristen.

Sakens dokumenter, inkludert høringsinnspill, er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Hagenborg, lederen Mani Hussaini, Linda Monsen Merkesdal, Torbjørn Vereide og Solveig Vik, fra Fremskrittspartiet, Kristoffer Sivertsen, Rikard Spets, Morten Stordalen og Tor Mikkel Wara, fra Høyre, Kari Sofie Bjørnsen og Aleksander Stokkebø, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Senterpartiet, Ole Herman Sveian, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Frøya Skjold Sjursæther, og fra Venstre, Grunde Almeland, viser til Representantforslag 213 S (2025–2026) fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Aleksander Stokkebø og Kari Sofie Bjørnsen om kvalitetssikring av støtte til flytende havvind. Forslaget går ut på en gjennomgang av støtteprogrammet for flytende havvind for Utsira Nord-prosjektet før støtten deles ut til vinneren av konkurransen. Stortingsvedtaket det refereres til i forslaget lyder som følger:

«Stortinget samtykker i at Energidepartementet kan inngå forpliktelser om støtte til flytende havvind i Vestavind F og Vestavind B, men slik at de samlede statlige forpliktelsene ikke overstiger en kostnadsramme på 35 mrd. kroner (2025–kroner). Energidepartementet får fullmakt til å prisjustere kostnadsrammen.»

Komiteen viser til at under behandlingen er det kommet inn 24 høringsinnspill innen fristen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Venstre, merker seg at forslagsstiller-

ne ønsker at regjeringen legger frem en egen sak med ekstern kvalitetssikring, samfunnsøkonomisk analyse og vurdering av teknologiutviklingspotensialet for støtteprogrammet, ut over de utredningene som allerede er gjennomført.

Flertallet viser til at konkurransen om støtten på opptil 35 mrd. kroner er i gang og prosjektområder er tildelt to konsortsier, Utsira Nord Havvind DA og Harald Hårfagre AS. Vinneren av konkurransen er det selskapet som trenger minst statsstøtte for å gjennomføre sitt prosjekt.

Flertallet merker seg at forslagsstillerne viser til budsjetttavtalen om revidert nasjonalbudsjett 2024 der regjeringen ble bedt om å foreslå et støtteprogram for flytende havvind på minst 35 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2025, i vedtak nr. 911 (2023–2024). Flertallet merker seg at videre at Energidepartementet la frem forslag til støtteprogram i Prop. 1 S (2024–2025) der også departementet sine vurderinger fremkommer. Stortinget behandlet forslag til støtteprogram, og samtykket til at Energidepartementet kan inngå forpliktelser om støtte til flytende havvind, men slik at de samlede statlige forpliktelsene ikke overstiger en kostnadsramme på 35 mrd. kroner, jf. vedtak nr. 385 (2024–2025).

Flertallet merker seg at støtteprogrammet ikke er et statlig investeringsprosjekt. Det er selskapene som skal eie, bygge og drifte prosjektet. Staten skal yte støtte innenfor de rammene som er fastsatt av Stortinget.

Flertallet merker seg at selskapene er i gang med prosjektmodning, og har sendt inn melding med forslag til konsekvensutredningsprogram. Flertallet merker seg videre at prosjektmodningsfasen er kostbar å gjennomføre for selskapene, og gjennomføres med en berettiget forventning om at støttekonkurransen blir gjennomført i tråd med Stortingets fullmakt.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Venstre, merker seg at havvindnæringen i 2024 eksporterte for over 60 mrd. kroner og nå har over 7 000 årsverk (Kartlegging av de norske energinæringene, rapport Multiconsult 10. desember 2025). Dermed er det etter dette flertallets syn allerede en stor næring i Norge som bør satses videre på, også med midler fra statens side.

Dette flertallet påpeker at prosjektet på Utsira Nord tilsvarer kraftproduksjon på opptil 2 TWh, som nesten er på størrelse med Norges største vannkraftverk. Hele kraftproduksjonen skal føres med radial kabel til fastlandet og gå direkte inn i det norske kraftsystemet i NO2 som over tid har hatt de høyeste prisene i landet. Slik økt kraftproduksjon vil bidra til lavere strømpriser i regionen til både folk og næring.

Dette flertallet påpeker at Norge og Europa trenger mer utslippsfri energi, og havvind blir der en viktig del av dette for å sikre nok ny fornybar produksjon i Norge. Dermed mener dette flertallet at det er uforutsigbart og svært risikofylt at Høyre fremmer et forslag som kan risikere hele havvindsatsingen midt i en konkurranse, der selskaper allerede har investert mange millioner i prosjektfasen.

Samtidig vil dette flertallet påpeke at havvindprosjekter som dette vil medføre betydelig aktivitet til norske verft i en sårbar fase der produksjonen fra olje og gass er forventet å falle drastisk frem mot 2050. Slike prosjekter bygges på kompetansen fra maritim- og petroleumsnæringen, som også har bygget om sine verft til å også kunne levere til havvind gjennom bygging, reparasjon og vedlikehold. Dermed vil dette også bidra til å beholde både arbeidsplasser og kompetanse.

Dette flertallet merker seg at statsråden peker på at støtteordningen allerede er notifisert og godkjent av ESA etter en grundig vurdering. Dermed er sentrale spørsmål om behov, utforming og forholdsmessighet ved støtten allerede er vurdert, og ytterligere prosesskrav på dette tidspunktet i liten grad vil tilføre ny beslutningsrelevant innsikt, bare forsinke fremdriften.

Dette flertallet vil videre peke på at en omlegging til en modell med ekstern kvalitetssikring av denne typen støtteordning vil innebære et vesentlig avvik fra etablert praksis i Europa. Etter dette flertallets syn kan en slik særnorsk tilnærming bidra til å redusere konkurransekraften til norske prosjekter i en fase hvor teknologien fortsatt er under utvikling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at regjeringen har ambisjoner om å tildele arealer til havvind med potensial på norsk sokkel for 30 GW. Hovedmålene med havvindsatsingen er ifølge regjeringen å bidra til mer produksjon av fornybar kraft, næringsutvikling og utvikling av ny bærekraftig teknologi.

Disse medlemmer viser til at regjeringen siden annonseringen av havvindsatsingen har åpnet to områder: Sørliche Nordsjø II og Utsira Nord. For disse områdene er det vedtatt offentlig støtte på henholdsvis 23 mrd. kroner til Sørliche Nordsjø II og 35 mrd. kroner til Utsira Nord. For Vestavind B og F har Stortinget vedtatt en ramme på 35 mrd. kroner (Prop. 1 S (2025–2026), s. 198). Disse medlemmer viser til at områdene samlet utgjør en planlagt statlig overføringsramme på om lag 93 mrd. kroner.

Disse medlemmer vil understreke at Fremskrittspartiet ikke er motstander av havvind som teknologi, men av statlig subsidiering. Etter disse medlemmers syn bør ny kraftproduksjon utvikles på kommersielle vilkår, hvor lønnsomhet og effektiv ressursbruk er grunnleggende forutsetninger.

Videre vil disse medlemmer fremheve en uttalelse fra det rådgivende utvalget for finanspolitiske analyser i 2025 som uttalte at havvindsatsingen burde settes på pause. Videre uttalte de at:

«[...] utbygging av havvind, og særlig flytende havvind, er ikke samfunnsøkonomisk lønnsomt. Havvind i Norge er ikke et effektivt klimatiltak.»

Det samme utvalget uttalte i 2026 følgende:

«Havvindprosjektet i Sørlege Nordsjø II er antatt å øke utgiftene med totalt 26 mrd. kroner i perioden 2028 til 2033.»

Videre uttaler utvalget at:

«Utbyggingen av flytende havvind på Utsira Nord er ikke kontraktsbundet og er planlagt å starte i 2030. Dette prosjektet antas å koste staten til sammen 35 mrd. kroner i perioden 2030 til 2032.»

Disse medlemmer vil videre trekke frem NVEs langsiktige kraftmarkedsanalyse for 2025 som la til grunn at kostandene for flytende havvind har økt med 61 pst. siden 2021. Etter disse medlemmers vurdering forsterker dette bildet av en teknologi som i overskuelig fremtid ikke er konkurransedyktig uten omfattende statlig støtte. Samlet sett mener disse medlemmer dette synliggjør en betydelig og høyst unødvendig risikoeksponering for statlige midler.

Med denne kunnskapen lagt til grunn, stiller disse medlemmer seg spørrende til Høyres forslag om å fremskaffe et nytt kunnskapsgrunnlag, da eksisterende analyser allerede gir et tydelig beslutningsgrunnlag. Kostnadsnivået er høyt, lønnsomheten svak og den samfunnsøkonomiske nytten begrenset ifølge NVE og det rådgivende utvalget for finanspolitiske analyser.

Disse medlemmer vil i det videre prinsipielt fremheve at statlig subsidiering av enkeltteknologier representerer et grunnleggende avvik fra markedsbasert ressursallokering. Når staten går inn med betydelig kapitalstøtte til utvalgte næringer eller teknologier, innebærer dette i praksis at politiske prioriteringer erstatter markedsmessige vurderinger av lønnsomhet, risiko og etterspørsel.

Etter disse medlemmers syn er dette problematisk av flere grunner. For det første svekker det kapitaldisiplinen i økonomien ved at prosjekter som ikke er bedrifts- eller samfunnsøkonomisk lønnsomme, likevel realiseres. Dette øker risikoen for feilinvesteringer og ineffektiv bruk av fellesskapets midler. For det andre bidrar det til å fortrenge alternative investeringer som kunne gitt høyere avkastning eller større samfunnsnytte, både innenfor og utenfor energisektoren.

Videre vil disse medlemmer peke på at subsidier over tid kan skape strukturell avhengighet, hvor næringer i mindre grad tilpasses reelle markedsforhold og

i større grad innrettes mot politiske beslutninger og støtteordninger. Disse medlemmer frykter at dette kan hemme innovasjonsevne og kostnadseffektivitet, fordi lønnsomhet i mindre grad blir et resultat av effektiv drift og teknologiske fremskritt.

Disse medlemmer vil også understreke at subsidiering av kraftproduksjon har fordelingsmessige konsekvenser. Kostnadene bæres i siste instans av skattebetalere eller strømkunder, enten direkte over statsbudsjettet eller indirekte gjennom økte nettleier og avgifter. Dette innebærer at husholdninger og næringsliv påføres økte kostnader for å finansiere prosjekter som i utgangspunktet ikke er lønnsomme.

På et overordnet nivå utfordrer dette grunnleggende prinsipper for en velfungerende markedsøkonomi, hvor knapp kapital bør allokeres til de prosjektene som gir høyest avkastning gitt risiko. Etter disse medlemmers syn bør statens rolle i energimarkedet primært være å legge til rette for stabile og forutsigbare rammevilkår, ikke å fungere som finansiell pådriver for ulønnsomme prosjekter.

Disse medlemmer mener at ny kraftproduksjon må utvikles på kommersielle vilkår.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvikle planene om statlig subsidiering av havvind, herunder Utsira Nord og Vestavind B og F, og sikre at utbygging av havvind skjer på kommersielle vilkår uten bruk av statlige midler.»

Komiteens medlem fra Rødt vurderer å støtte Fremskrittspartiets forslag subsidiært. Dette medlem har sine egne merknader og forslag, der det redegjøres for at Rødt ikke er prinsipiell motstander av subsidier. Like fullt mener dette medlem at det er klokt å avslutte havvindsatsingen, ettersom dette er en dårlig investering og bruk av fellesskapets midler. Havvind utfordrer balansen i kraftsystemet vårt så vel som viktige naturverdier langs kysten. Dette medlem støtter ikke kommersiell drift av havvind, men anser en slik drift som usannsynlig gitt framskrivninger knyttet til kostnadsnivå.

Dette medlem merker seg at det er liten vilje fra de borgerlige partiene Fremskrittspartiet og Høyre om å finne sammen om å stanse havvindsatsingen på Utsira Nord. I stedet velger partiene å ri egne kjepphester og slik minske sjansene for at utlysningen faktisk stanses. Dette medlem mener at det er synd for saken at samarbeidsklimaet på borgerlig side er så dysfunksjonelt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Venstre viser til at Norge har forpliktet seg til å fase ut fossile brensler fra energisektoren, blant annet gjennom klimaavtalen i Dubai (Outcome of the first global

stocktake, 13. desember 2023), og at Stortinget har vedtatt mål om at Norge blir et lavutslippssamfunn innen 2050. Disse medlemmer vil fremheve at en betydelig andel av Norges totale energiforbruk fortsatt er fossilt. Dette medfører klimagassutslipp, luftforurensning og dyre og volatile priser for norske bedrifter og forbrukere. Disse medlemmer mener utbygging av fornybar energi er en sentral forutsetning for at Norge når klimamålene, og støtter derfor utbyggingen av flytende havvind i norske farvann.

Disse medlemmer mener det er mulig å bygge ut flytende havvind uten at det går på bekostning av sårbar og verdifull natur. Samtidig vil disse medlemmer vektlegge viktigheten av at det gjennomføres grundige naturkartlegginger, samt at myndighetene lytter til miljøfaglige råd. Grundige naturhensyn vil være avgjørende for den verdifulle naturen i norske hav for å sikre sameksistens med andre næringer, og ikke minst for havvindnæringens legitimitet i den norske befolkningen. Disse medlemmer viser til Stortingets vedtak nr. 737 (2021–2022), jf. Meld. St. 36 (2020–2021) og Innst. 446 S (2021–2022):

«Stortinget ber regjeringen sikre at utbygging og drift av havvindparker og annen fornybar energiproduksjon på norsk sokkel har vesentlig bedre natur- og miljøregnskap enn tidligere energiprojekter i Norge. Utbygging og drift skal gjøres på en måte som sikrer svært lav eller positiv samlet naturpåvirkning over tid.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at lave strømpriser, ren kraft til industrien og kostnads effektive utslippskutt er viktige mål i kraftpolitikken. Disse medlemmer viser til at for å oppnå disse målene, trenger vi mer kraft og bedre nett. Disse medlemmer erkjenner at det er behov for betydelig mengder ny kraft på både kort og lang sikt, ikke minst for å legge til rette for nye arbeidsplasser, vekst og inntekter til fellesskapet. Disse medlemmer mener derfor man bør ha en mest mulig teknologinøytral tilnærming og slippe alle kraftformer til. For disse medlemmer er det viktigst å oppnå resultater. Disse medlemmer er samtidig opptatt av å sørge for grundige, uavhengige og faglig funderte beslutningsgrunnlag.

Disse medlemmer viser til at havvind etter 2030 kan få en betydelig rolle i det norske kraftsystemet og er positive til at det bygges ut havvind på norsk sokkel. Disse medlemmer mener havvind, og spesielt bunnfast havvind, kan bidra til betydelig økt krafttilgang. Disse medlemmer mener også at havvind kan legge grunnlag for nye industrielle muligheter i Norge. Utbygging av havvind og norsk eksport av løsninger til europeisk og globale markeder kan gi viktige ringvirkninger for norsk leverandørindustri, basert på kompetanse og erfaring fra petroleumsvirksomheten. Disse medlemmer viser videre til at en utredning knyttet til

teknologiutvikling, kraftproduksjon, kraftpriser og samfunnsøkonomi bør gjennomføres snarest mulig. Disse medlemmer fremhever at jevn tilgang på egnete arealer og stabile rammevilkår som står seg over tid, vil være avgjørende for å utløse investeringer og sikre fremdrift i utviklingen av havvind.

Disse medlemmer viser til budsjettavtalen om revidert nasjonalbudsjett 2024, hvor regjeringen ble bedt om å foreslå et støtteprogram for flytende havvind på minst 35 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2025, i vedtak nr. 911 (2023–2024). Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2025 fastsatte Stortinget en kostnadsramme på 35 mrd. kroner i vedtak nr. 385 (2024–2025).

Disse medlemmer vil påpeke at Høyre stemte mot forslagene, fordi det ikke forelå tilstrekkelig informasjon om hvordan fullmakten skulle benyttes, hvilken teknologiutvikling som kunne forventes, og hvilke samfunnsøkonomiske effekter støtten ville ha. Disse medlemmer mener at fullmakten derfor i realiteten var å skrive ut en blank sjekk i strid med utredningsinstruksen. Disse medlemmer minner derfor om at Høyre i Innst. 9 S (2024–2025) fremmet forslag om at regjeringen måtte utrede ulike finansieringsløsninger for utbygging av havvind i tråd med utredningsinstruksen og fremme en egen sak for Stortinget så snart som mulig. Forslaget ble nedstemt, men forslagsstillerne mener fremdeles det er svært viktig at Stortinget får all relevant informasjon før fullmakten eventuelt benyttes.

Disse medlemmer påpeker at det normale for investeringsprosjekter med statlig finansiering er at Stortinget fatter vedtak om kostnadsramme når prosjektet er planlagt og kvalitetssikret for beslutning. Disse medlemmer påpeker videre at da kostnadsrammen ble behandlet, manglet det helt grunnleggende informasjon. Det er fortsatt ikke kjent hvor mye ny kraft støtten rent faktisk skal utløse og godt nok sannsynliggjort hvilken teknologiutvikling og gevinst samfunnet kan vente å få for investeringen.

Disse medlemmer viser til at Energidepartementet ikke har lagt frem utredningene som normalt kreves for forsvarlig behandling av store investerings saker. Investeringsprosjekter med statlig finansiering har krav til ekstern kvalitetssikring og utredning i tråd med statens prosjektmodell når kostnaden overstiger 1 mrd. kroner. Dette er viktig for å redusere risiko, sikre forsvarlig styring og sørge for at mål og forutsetninger for prosjektet faktisk er mulig å nå. Disse medlemmer viser til at ekstern kvalitetssikring eksempelvis er gjennomført for Langskip, hvor det gis støtte til å etablere fangst og lagring av CO₂. Disse medlemmer viser også til at utredningsinstruksen, fastsatt ved kongelig resolusjon, stiller krav til samfunnsøkonomisk analyse. En slik analyse er viktig for å vurdere verdi og konsekvenser for samfunnet, herunder potensialet for teknologiutvik-

ling. En vil også få vurdert om målene for prosjektet kan nås til en lavere kostnad med andre virkemidler.

Disse medlemmer viser til statsrådets uttalelse i brev til komiteen av 13. april 2026. Der skrives det blant annet at:

«En ekstern kvalitetssikring etter statens prosjektmodell vil dermed innebære et vesentlig skifte i tilnærming til prosjektene hvor staten også vil kunne ende med å påta seg langt mer risiko.»

Disse medlemmer viser til at hele formålet med en ekstern kvalitetssikring er nettopp å redusere den økonomiske risikoen for staten. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til Dokument nr. 15:2367 (2025–2026) hvor finansministeren gjør rede for ordningen om ekstern kvalitetssikring.

Disse medlemmer mener store investeringer må bygge på grundige analyser og realistiske forutsetninger, og disse må kvalitetssikres. Ansvarlige beslutningsprosesser er viktig for at man faktisk oppnår de målene en setter seg, til lavest mulig kostnad og med akseptabel risiko. Disse medlemmer ber derfor regjeringen komme tilbake til Stortinget med resultatene av en ekstern kvalitetssikring, en samfunnsøkonomisk analyse og en vurdering av teknologiutviklingspotensialet før det inngås kontrakter som forplikter staten til å bruke inntil 35 mrd. kroner på flytende havvind i Utsira Nord.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en ekstern kvalitetssikring, samfunnsøkonomisk analyse og vurdering av teknologiutviklingspotensialet for støtteprogrammet for flytende havvind, slik at Stortinget kan behandle saken før det inngås forpliktelser basert på vedtak nr. 385 (2024–2025) og med sikte på at kvalitetssikringen er gjennomført senest innen første halvdel av 2027.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre ikke har forhåndskonkludert og vil gjøre en endelig vurdering av støtteprogrammet for flytende havvind, helhetlig og med henblikk til den eksterne kvalitetssikringen, den samfunnsøkonomiske analysen og en grundigere utredning av teknologiutviklingspotensialet. Disse medlemmer er opptatt av en kunnskapsbasert, ansvarlig tilnærming til slike store spørsmål, for å hensynta både industriutvikling og ansvarlighet med skattebetalernes penger. Disse medlemmer understreker at støtten ikke er tildelt og eventuelt ikke skal tildeles før tidligst 2028/2029. Disse medlemmer legger derfor til grunn at det vil være tid til å gjennomføre en ekstern kvalitetssikring før det-

te, uten å forskyve øvrige tidslinjer, nettopp for å sikre en reell, langsiktig avklaring og forutsigbarhet.

Komiteens medlem fra Rødt er imot utlysningen og utbyggingen av havvinområdet Utsira Nord. Dette medlem viser særlig til de betydelige og potensielt irreversible konsekvensene dette har for naturmangfoldet, usikkerheten knyttet til positive lokale ringvirkninger, samt den økonomiske risikoen ved bruken av fellesskapets midler som er forbundet med dette prosjektet.

Dette medlem ønsker forslaget om kvalitetssikring fra Høyre velkommen, men minner samtidig om at partiet i 2023 stemte mot Rødts forslag om å avlyse utlysningen av havvindområder i Utsira Nord av hensyn til betydelig kostnadsvekst og manglende kunnskap om miljøkonsekvenser (jf. Innst. 496 S (2022–2023)). Etter dette medlemms vurdering har utviklingen siden den gang snarere forsterket enn svekket disse bekymringene.

Dette medlem viser til at utbyggingen av Utsira Nord kan ha betydelige negative konsekvenser for naturmangfoldet, og at det fremdeles foreligger omfattende kunnskapsmangel om hvordan havvindutbygging påvirker økosystemene i havet. Området ligger i et sentralt trekkbelte for fugl av internasjonal betydning, noe som innebærer høy risiko for konflikt med fuglelivet. Generalsekretæren i BirdLife Norge har kalt Utsira Nord for «riksveien for fugletrekk» (NRK, 19. februar 2023), mens Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har identifisert området som et internasjonalt fugletrekk, der fugler flyr til Svalbard, Grønland, Russland, Finland, Sverige, Færøyene og Island (NVEs veileder, 18. september 2023). NVE peker også på at området grenser til særlig sårbare områder (SVO), herunder et gytefelt for sild.

Dette medlem viser til at det på bakgrunn av det utilstrekkelige kunnskapsgrunnlaget eksisterer en reell fare for omfattende og irreversible naturinngrep. Dette medlem vil i denne sammenhengen minne om at regjeringen i 2025 lanserte en nasjonal handlingsplan for å bedre situasjonen for sjøfuglbestandene, hvor målsettingen er å redusere de negative påvirkningene på sjøfugl i norske havområder innen 2035.

Dette medlem understreker at når utbygging av havvind først gjennomføres, må arbeidsplasser, verdiskaping og industriutvikling komme folk i Norge til gode og ikke eksporteres ut av landet. Hvis staten vil bruke fellesskapets midler, arealer og infrastruktur, er det helt avgjørende at utbyggingskontrakter gir arbeid til norske fagarbeidere og bedrifter, og at prosjektkravene gir langsiktig kapasitet og teknologiutvikling i Norge.

Dette medlem peker på at det ikke foreligger garantier for at utbyggingen av Utsira Nord vil gi oppdrag til norske verft. Erfaringene fra Sørlige Nordsjø II trekker

i motsatt retning. Videre merker dette medlem seg at kriterier knyttet til lokale ringvirkninger og bærekraft i liten grad synes å være vektlagt.

Dette medlem viser til at Rødt i forbindelse med behandlingen av fullmakt for statsstøtte til Sørlege Nordsjø II (Innst. 496 S (2022–2023)) stemte for et forslag som anmodet regjeringen om å vurdere økt vektlegging av bærekraft og positive lokale ringvirkninger ved fremtidige havvindutbygginger (jf. vedtak 841 av 14. juni 2023). Da områder for Utsira Nord ble lyst ut, ble imidlertid kriteriene «positive ringvirkninger» og «bærekraft» vektet til kun 10 pst. Dette er lavere enn det som ble lagt til grunn i differansekontraktene for Sørlege Nordsjø II. Dette medlem viser videre til at Energi-departementet i Prop. 1 S (2025–2026) la til grunn at anmodningsvedtaket er fulgt opp. Dette medlem finner dette oppsiktsvekkende, ettersom vektingen av de aktuelle kriteriene er redusert snarere enn styrket.

Dette medlem viser til at kostnadene ved Utsira Nord er betydelige, og vil kunne bli vesentlig høyere enn de anslåtte 35 mrd. kronene. På bakgrunn av anslag fra DNV om total levetidskostnad (LCOE) på cirka 1,50 kr/kWh, har Europower beregnet at det vil koste om lag 83 mrd. norske kroner å bygge ut og drifte et felt på Utsira Nord, og rundt 250 mrd. kroner dersom alle tre feltene blir bygget ut (Europower, 28. juni 2023). Dette medlem viser videre til at DNVs anslag er i tråd med NVEs vurderingen av kostnader ved kraftproduksjon fra flytende havvind.

Dette medlem er ikke prinsipielt imot bruk av statlige subsidier, men mener at slik støtte må forbeholdes prosjekter med dokumentert samfunnsnytte, som ikke medfører uakseptable inngrep i naturen eller innebærer risiko for at fellesskapets verdier i stor grad tilfaller utenlandske aktører.

Dette medlem viser til at statens økonomiske bidrag til havvind ikke begrenser seg til de om lag 48 mrd. kronene i samlede subsidier til Sørlege Nordsjø II og Utsira Nord. I februar 2026 kunngjorde Enova at fem selskaper har søkt om til sammen 9 mrd. kroner i støtte til etablering av demonstrasjonsanlegg for flytende havvind. Når en også inkluderer Enovas støtte til Equinor for utbygging av Hywind Tampen i 2019 på 2,3 mrd. kroner, innebærer dette at den samlede offentlige støtten til havvind teoretisk kan overstige 60 mrd. kroner.

Dette medlem mener at regjeringens satsing på havvind fremstår som en kostbar og lite målrettet prioritering ut fra et omstillingsperspektiv, som i begrenset utstrekning bidrar til å redusere klimagassutslipp i Norge. Basert på framskrivninger av dagens politikk, samt effekten av tiltakene regjeringen selv legger til grunn, ligger Norge betydelig bak målet om 55 pst. utslippskutt innen 2030. Dette understreker behovet for å prioritere klimatilak som gir raskere og mer kostnadseffektive utslippsreduksjoner.

På bakgrunn av dette fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sette havvindsatsingen i Norge i bero.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at allerede planlagte kontrakter for havvindprosjekter utformes slik at de bidrar til langsiktig verdiskaping og teknologiutvikling i Norge, og sikrer oppdrag og sysselsetting for norske fagarbeidere og bedrifter.»

«Stortinget ber regjeringen sikre minst 30 pst. vekting av henholdsvis bærekraft og positive lokale ringvirkninger i kvalitative kriterier ved eventuelle havvindutbygginger.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utvikle planene om statlig subsidiering av havvind, herunder Utsira Nord og Vestavind B og F, og sikre at utbygging av havvind skjer på kommersielle vilkår uten bruk av statlige midler.

Forslag fra Høyre og Rødt:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge frem en ekstern kvalitetssikring, samfunnsøkonomisk analyse og vurdering av teknologiutviklingspotensialet for støtteprogrammet for flytende havvind, slik at Stortinget kan behandle saken før det inngås forpliktelser basert på vedtak nr. 385 (2024–2025) og med sikte på at kvalitetssikringen er gjennomført senest innen første halvdel av 2027.

Forslag fra Rødt:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sette havvindsatsingen i Norge i bero.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sikre at allerede planlagte kontrakter for havvindprosjekter utformes slik at de bidrar til langsiktig verdiskaping og teknologiutvikling i Norge, og sikrer oppdrag og sysselsetting for norske fagarbeidere og bedrifter.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sikre minst 30 pst. vekting av henholdsvis bærekraft og positive lokale ringvirkninger i kvalitative kriterier ved eventuelle havvindutbygginger.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:213 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Aleksander Stokkebø og Kari Sofie Bjørnsen om kvalitetssikring av støtte til flytende havvind – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 26. mai 2026

Mani Hussaini

leder

Solveig Vik

ordfører

**DET KONGELIGE
ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/2521-

13. april 2026

Dokument 8:213 S (2025-2026) om kvalitetssikring av støtte til flytende havvind

Jeg viser til brev fra Stortinget 7. april 2026 vedlagt representantforslag 213 S (2025-2026) fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Aleksander Stokkebø og Kari Sofie Bjørnsen. Representantene fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en egen sak med ekstern kvalitetssikring, samfunnsøkonomisk analyse og vurdering av teknologiutviklingspotensialet for støtteprogrammet for flytende havvind, slik at Stortinget kan behandle saken før det inngås forpliktelser basert på vedtak nr. 385 (2024-2025).»

Stabile og forutsigbare rammebetingelser er avgjørende for private investeringer, produktivitetsvekst og langsiktig verdiskaping. På samme måte er forutsigbare rammebetingelser avgjørende for aktørene som skal investere i produksjon av fornybar kraft på land og til havs i Norge.

Stortinget behandlet støtteprogrammet for flytende havvind i forbindelse med behandlingen av Energidepartementets Prop. 1 S (2024-2025) hvor departementet gjør greie for sine vurderinger. I vedtak nr. 385 (2024-2025) ga Stortinget fullmakt til å inngå forpliktelser om støtte til flytende havvind i Vestavind B og Vestavind F, men slik at de samlede forpliktelsene ikke overstiger en kostnadsramme på 35 mrd. 2025-kroner. Før Stortingets behandling var støtteordningen, inkludert vurderinger rundt kostnader og utforming av støtten på bred offentlig høring. Jeg mener det er svært uheldig at det skapes tvil om hvorvidt vedtatte fullmakter fra Stortinget står fast, og at det skapes usikkerhet for det videre arbeidet med havvind i Utsira Nord.

Basert på Stortingets vedtak notifikerte Energidepartementet et støtteprogram for flytende havvind, og EFTAs overvåkningsorgan, ESA, godkjente programmet i april 2025. ESA foretok en grundig vurdering av departements foreslåtte ordning, og havvindprosjektene vurderes etter en rekke kvalitative kriterier, som kostnadsnivå, realisme i prosjektet og modenhet, innovasjon og teknologiutvikling, og positive ringvirkninger. Energidepartementet lyste ut konkurranse om tildeling av prosjektområder til flytende havvind i Utsira Nord i mai 2025.

Utsira Nord Havvind DA og Harald Hårfagre AS ble tildelt hvert sitt prosjektområde i Utsira Nord i februar 2026. I utlysningen av konkurransen er det vist til Stortingets vedtak nr. 385 (2024-2025) og at det vil bli gjennomført en konkurranse om statsstøtte dersom begge selskap sender inn konsesjonssøknad. Selskapene er i gang med prosjektmodning, og har sendt inn melding med forslag til konsekvensutredningsprogram. Prosjektmodningsfasen fører til kostnadspådrag hos aktørene, og gjennomføres med en berettiget forventning om at støttekonkurransen blir gjennomført i tråd med Stortingets fullmakt.

Statsstøttemodellen som er valgt for havvind i Utsira Nord, skal legge til rette for at det ytes så lite statsstøtte som mulig for et prosjekt på 500 MW. Det legges blant annet til rette for dette ved at det gjennomføres en konkurranse om statsstøtten. Vinneren av konkurransen er det selskapet som trenger minst statsstøtte for å gjennomføre sitt prosjekt. Mulige bud vil være avgrenset av den kostnadsrammen Stortinget har satt i vedtak nr. 385 (2024-2025) på 35 mrd. 2025-kroner. Det er dermed ikke riktig at programmet innebærer å skrive ut en blank sjekk, slik representantene antyder i bakgrunnen for forslaget

Støtteprogrammet for flytende havvind i Utsira Nord er ikke et statlig investeringsprosjekt. Det er selskapene som skal eie, bygge og drifte prosjektet. Det er selskapene som bærer risikoen i prosjektene, herunder kostnads- og inntektsrisikoen. Staten skal yte støtte til prosjektet innenfor de rammene som er fastsatt av Stortinget og endelig støttebeløp fastsettes gjennom konkurranse. Den store majoriteten av statsstøtten utbetales først når anlegget er i drift og krav til driften følger av den inngåtte avtalen. En ekstern kvalitetssikring etter Statens prosjektmodell vil dermed innebære et vesentlig skifte i tilnærming til prosjektene hvor staten også vil kunne ende med å påta seg langt mer risiko. En slik modell vil også skille seg vesentlig fra hvordan det ytes statsstøtte til havvind i andre deler av Europa, og dermed innebære en særnorsk ordning med høyere kostnader og risiko.

En vellykket utvikling av norsk energisektor er avhengig av redusert politisk og regulatorisk usikkerhet, ikke økt. Planlagt og faktisk kraftforbruk øker i dag mer enn tilgangen til ny kraftproduksjon. Folkelig motstand, lange konsesjonsprosesser og lav lønnsomhet trekker i retning av lav vekst i ny produksjon. Kraft fra Sørliche Nordsjø II og Utsira Nord vil kunne utgjøre en stor del av økt produksjon fram mot 2035. Jeg vil derfor sterkt advare mot å skape politisk usikkerhet om rammebetingelser Stortinget har vedtatt og som kan innebære at prosjekter ikke realiseres. Dette vil i så fall kunne innebære at kraftbalansen gradvis svekkes ytterligere, som vil skape økt importavhengighet og økende kraftpriser i Norge.

På denne bakgrunn anbefaler jeg at Stortinget ikke vedtar forslaget.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Terje Aasland', written in a cursive style.

Terje Aasland

